

Розвиток новітніх інформаційних технологій і телекомунікацій зумовив виникнення в соціально-комунікаційній сфері суспільства електронних ресурсів і послуг. До формування власних електронних ресурсів (електронні каталоги, бази даних, електронні бібліотеки, депозитарії) та організації доступу до віддалених активно долучаються сучасні бібліотеки. Адаптуючись до нових викликів, вони стають одним з головних провідників до науково значущої інформації в традиційній та електронній формах незалежно від її місця зберігання. Книгозбірні спільно з іншими інформаційно-комунікаційними структурами намагаються вирішувати проблеми довгострокового зберігання авторитетних джерел, сприяти розвитку міжкультурних комунікацій, вільного доступу до глобальних ресурсів.

<...> Формування власних електронних ресурсів та організація доступу до національних і міжнародних інформаційних електронних ресурсів стає одним з головних стратегічних пріоритетів інформаційно-бібліотечної діяльності. Бібліотечні електронні інформаційні ресурси, доповнюючи традиційні форми, стають дедалі ефективнішим засобом комунікації. Водночас цей процес породжує певні проблеми: по-перше, з одного боку, спрощуються механізми взаємодії науковців, створюються ефективні засоби доступу до інформації, а з другого – постійно вдосконалюються форми й методи захисту інформації, встановлюються засоби обмеження доступу, пов'язані з додержанням вимог авторського права. Селективність доступу до наукової інформації суперечить фундаментальному принципу науково-культурної комунікації, який пов'язаний з необхідністю відкритого доступу до усіх наукових надбань, культурної спадщини; по-друге, технології оброблення інформації в бібліотеках відстають від технологій поширення інформації та знань у глобальних ресурсах; по-третє, якість і престижність бібліотечних електронних інформаційних продуктів, послуг не відповідає інформаційним запитам і потребам суспільства.

Подолання названих недоліків і суперечностей потребує визначення перспективних напрямів розвитку електронних ресурсів бібліотек...

<...> Нині розвиток електронних інформаційних ресурсів бібліотек України відбувається одночасно за декількома напрямами:

- розкриття фондів традиційних документних ресурсів завдяки створенню електронних каталогів і баз даних; оцифрування друкованої продукції з власних і запозичених фондів для представлення її в ресурсах електронних бібліотек і порталів;

- архівування відомчої інформації, епістолярної спадщини, доробку наукових шкіл, освітніх закладів;

- запровадження нових типів і видів електронних ресурсів бібліотек (доступ до архівів телеконференцій, списків розсилки, форумів, веб-сайтів наукових журналів тощо) завдяки формуванню комунікаційних навігаторів;
- організація власних веб-сайтів;
- міжвідомча взаємодія, інтеграція в систему національних електронних ресурсів;
- придбання баз даних та електронних документів на CD-DVD;
- створення повнотекстових колекцій власних видань установ та організацій;
- організація доступу до глобальних наукових ресурсів на засадах участі в міжнародних проектах, передплати, вільного (безоплатного) доступу. Водночас слід зазначити, що суттєвими негативними чинниками <...> є прагнення кожної бібліотеки до лідерства, а також недосконалість керування системою бібліотек різного відомчого підпорядкування на державному рівні. Це створює підґрунтя для визначення чітких перспектив розвитку бібліотечно-інформаційних електронних ресурсів.

<...> Проблема керування електронними ресурсами бібліотек. Стратегія такого керування містить три взаємодоповнюючі аспекти: керування ресурсами (зберіганням, архівуванням, індексуванням тощо); змістом ресурсів, інформації, даних (дає змогу контролювати питання інформаційного наповнення електронних ресурсів, зменшує дублювання); знаннями (дослідження даних і текстів, що зберігаються в книгосховищах чи електронних ресурсах, з метою виведення з них закономірностей, продукування ідей, виокремлення фрагментів знань).

Важливою умовою подальшого успішного розвитку визначених напрямів електронних інформаційних ресурсів бібліотек є науково-методологічне обґрунтування та нормативно-методичне забезпечення, які передбачають проведення спільних наукових досліджень представниками різних структур. У зв'язку з цим набуває нового значення консолідація зусиль науковців, освітян, практиків для формування спільного електронного ресурсу з інформаційно-бібліотечних питань. Показовим щодо цього є досвід Німеччини. Німецьке товариство інформаційної діяльності спільно з інформаційним центром спеціальної вищої школи в Потсдамі та факультетом інформатики Інституту інформації і документації спеціальної вищої професійної школи формують базу даних – INFODATA, спрямовану на інформаційне забезпечення інформаційно-бібліотечних досліджень. Українським необхідним є створення координаційного центру наукових досліджень за напрямками бібліотекознавства, книгознавства, бібліографознавства, наприклад у складі Інституту науково-методичного

забезпечення бібліотечно-інформаційної роботи Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського. Окреслена проблема пов'язана також з тим, що з розвитком глобальних мережевих ресурсів знання стає дедалі мозаїчнішим. З одного боку, розширюються можливості порівняльного аналізу, завдяки якому виявляються загальні й специфічні закономірності у сфері бібліотечної науки, а з другого – існує небезпека виникнення професійної еkleктики, тобто домінування однієї наукової теорії.

Таким чином, розвиток електронних інформаційних ресурсів бібліотек у сучасних умовах на перший план висуває питання зміцнення кооперації та координації на системному й міжсистемному рівнях; поглиблення інтеграції інформаційних ресурсів різних соціально-комунікаційних структур; посилення аналітичної діяльності; консолідації інформації та знань *(Шемаєва Г. Перспективні напрями розвитку електронних інформаційних ресурсів бібліотек // Бібл. вісн. – 2012. – № 3. – С. 3–5, 7).*